

Georgeta IORDAN ONIȚĂ

COCOR DE FUM, DE CONSTANTIN MĂNUȚĂ

Poezia lui Constantin Manuță este una a maturității, când te întorci cu nostalgie spre înapoi în copilărie, înapoi în adolescență, în trecutele iubiri, când te întorci la pedestalul de pe care ai zburat în universul viselor, al speranțelor, în curajul și euforia pe care ți-o dau tinerețea, florile de crin și zborul de cocor.

Ne întrebăm mereu, cât pe pământ rămânem, când suntem copii, când suntem bătrâni, de ce mor florile... de ce dispar stelele...?

Autorul poeziilor se întreabă și acum, nedumerit, de ce...? De ce? Așa cum facem atunci când deschidem temători ochii spre lume, spre tot ce ne înconjoară, spre veșnicul și incitantul necunoscut.

Frământat de gravele întrebări existențiale, poetul folosește, în majoritatea operelor, interogația retorică, exclamația, punctele de suspensie, metafora, pentru a da ideilor sale profunzime și naturalețe.

Temele principale se regăsesc, împrăștiate din loc în loc, asemeni florilor roșii pe un câmp cu verdeață. Citindu-le, îți amintești de zguduitoarele întrebări din *Psalmii* lui Arghezi, Blaga ori Voiculescu.

Nu lipsește nici tema menirii și rostului poetului în lume,

„ars poetica” pe care o regăsim în poemul de început, *Cocor de fum, Fulgere printre Galaxii, Trup de foc, Pasărea ciumată ori Magie*.

Motivul timpului în trecerea lui inexorabilă și neputința omului de a-l opri în loc se reflectă în multe poeme, între ele *Poveste veche, Basmul copilăriei*.

Nostalgia după vârsta celor mai frumoși ani, cu bucuriile și tristețile ei, apare în *Nedumerire, Rătăcire, Contradicție*: „Nu mai luminează spinul/ Trista mea copilărie/ Trece pe cărări destinul/ Se oprește-n deal la vie?”.

Iubirea este un motiv frecvent între poemele acestui volum, se remarcă, însă, iubirea pentru Dumnezeu, pentru femeie, pentru locuri dragi. *Statornicie, Așteptarea îngerului, Vremea iubirii* reflectă în mod cu

totul deosebit sentimentul eului liric, marcat de trecerea prin viață a omului și rostul său în această lume plină de contradicții.

Ca un leitmotiv, stăruie întrebarea sfișietoare a lui Iisus, pe cruce: „O, Eli, Eli, Lama Sabachtani?”. Cu ea poetul scormonește în abisul sufletului uman, cu nedumerire, cu revoltă, cu speranță, cu nostalgie, cu iubire și cu grave întrebări despre rostul și rolul omului pe pământ, dând cititorului libertatea să se regăsească și el printre cele 127 de poeme.

George POPA

ELEGIILE SAFICE ALE AUREI ȘTEF

Cartea de poezii a Aurorei Ștef, *Elegii safice* (ed. Studis, 2010), publicată la anii când fructele se pîrguiesc aurii, constituie, în bogatul context al liricii noastre actuale, o revelație, în sensul unirii unei rafinate, nu rareori dureroase, sensibilități feminine cu înaripate elanuri reflexive. Autoarea scrie în *Toamnă târzie* că împarte tuturor „un zîmbet cald și un gând auriu”.

Poeta pleacă de la accente melancolice, colorate uneori cu fină ironie, amintind celebra poetă și muziciană, a zecea muză a panteonului antic: „Te-am așteptat cu fiecare clipă.../ Și s-a făcut o oră, și-o lună, și un an.../ Că nu-i cuminte să aștepti în pripă/... Și știu cât de greu ți-e să nu vii mereu...” (*Așteptare*). „Tu m-ai mințit că sunt adevărată. – Dar tu ai fost (în sensul ai existat) vreodată?” (*Minciuna*). Și iată subtila *Metempsihoză*, cu dramatice ecouri safice, metaforă a scoicii care își vindecă rana cu o perlă:

*Am murit lapidată de cuvinte de granit
Rupte din stîncă sufletului tău,
Fără să plîng.*

Apoi m-am transformat în pasăre albă

*Și am mai murit odată când
Mi-ai ars cerul.*

*O floare roșie de mac în lan ascunsă
Cînd am fost, ai rupt-o
Să i-o dai iubitei.*

*Cînd m-ai văzut ce frumoasă sunt
Renăscută din lacrimi,
Te-am uitat.*

Frumusețea sufletească pe care cel ce a trădat o vede de abia cînd ieșise din memoria iubirii „aurorei”, se împlinește pe rînd în mod miraculos din neplînsul lapidării, din arderea cerului în care se refugiase preschimbată în chip de pasăre a purității, pasăre care a sîngerat apoi sub forma corolei de mac ascunsă într-un câmp de grîu, floare pe care el a smuls-o pentru un ultim gest al minciunii. Perspectivele dramei sunt cosmice, incluzînd pămîntul, cerul, și apoi sinteza – esența armoniei formelor, floarea. Acest zbor și această armonie a inimii împrumutată florii de mac nu le văzuse celălalt decît atunci cînd preatîrziul era ireversibil.

Dar, așa cum scrie în poezia *Alchimie*, de la aceste amare gânduri, inima va sui și, purificată în focul albastru ceresc, ea va renunța să plîngă, pentru ca, pornind în zbor spre lumină, mâine poeta să renască din castele flăcări cu o iubire nouă ce va scâlda zarea – ca o antisingularitate. Ea se întoarce spre misterele cele mai aparent simple pe care nu le poate dezlega: „Ce folos că știu atît de multe despre univers/ dacă nu știu de unde vine un vers?.../ Și ce folos c-am răscolit pămîntul.../ luptînd cu gîndul, ochii și cuvîntul,/ cînd nu știu ce gîndește-un toporaș?” (*Zădărnice*).

Unul din criteriile valorice ale adevăratei poezii, afirmă Nietzsche, este caracterul aforistic. Iată asemenea versuri în lirica Aurorei Ștef: „Te simți străin în lumea asta, o lume goală, de-mprumut” (*Străinul*); „Aripile-mi împreunam a rugăciune”, „Oamenii nu vor nicicînd să vadă un înger muritor” (*Vis*); „Timpul sunt eu,/ Ce rămîne – este eternitatea” (*Timp*), „Poetu-și face punte-n sus din ființa sa... și versu-i scaldă neființa” (*Întrebări*). „Mulțimi de oameni pe alei/ în haine galbene de raze/ țesute parcă pentru zeii împart lumină...” (*Toamnă tîrzie*). „Încearcă să-nțelegi cum se joacă universul cu nescrise legi/ și-apoi urmează-ți gîndul tot mai sus pierdut” (*Lecție*). „De-aceea-s date nopțile profunde,/ s-audă muzici cel ce caut-un răspuns” (*Tarantele*).

În poezia *Clipa*, autoarea surprinde momentul de har al dicteului: *În clipa-aceea un înger s-a-nălțat/ în zbor șoptit către lumină./ lăsînd să cadă-n urmă-un strat/ de albe lacrimi și de smîrnă// În acea clipă-o stea a aruncat/ o licărire nouă spre pămînt ce în căderea-i rece-a adunat/ tot universul într-un cuvînt.*

*În clipa-aceea gîndul întrupat
tainic s-a logodit cu Poezia*

*și ceru-ntreg s-a tulburat...
și acea clipă-i veșnicia.*

Se observă logica internă de subtilă gradație a procesului creator: un înger aprinde lumină văzului interior al poetei și îl sacralizează; apoi o stea se face cuvînt, concentrînd în el universul: iar toată această stare poetică, care unește înger și stea, cheamă în mod magic înalta gîndire. Logodna cu Poezia inițiază o nouă geneză, iar din acest motiv întregul cer se tulbură de un asemenea sortilegiu în care timpul densifică și devine prezent absolut, înscriind eternitatea.

Același moment secret al însuflării apare în prima poezie a cărții într-o altă metaforă: focuri sacre arzînd în tîmplele poetului presimt că va avea loc în ceasul imaculat al nopții evenimentul născător al poemului, moment care este un dans al aștrilor, iar frînturile de ritm căzute pe pămînt *în gînd de aur încolțesc/ și curg în tîmple pămîntene/ dulci armonii de vers ceresc.*

În două poeme finale poeta suie pe ultime creste deschizînd larg „metafizicele porți”, ca să folosim o metaforă a distinsului literat Leonida Maniu. Poezia *Spaime* concentrează cu mare forță demascatoare stihurile spaimelor noastre: strigoii viselor, absurdele negări dintre Eu și Tu, răul și abisul din noi, prăbușirea sanctualelor credințe și fuga trădătoare a timpului care greșește ritmica divină: *Mi-e teamă de vise-ngropate/ ce chipuri își iau de strigoi,/ de-albastre priviri ferocate.../ mi-e teamă de teama din noi./ Cînd suflete aprig se ceartă,/ cînd unul îl neagă pe doi,/ o vină găsindu-i în soartă.../ mi-e teamă de răul din noi./ De orga e spartă și clopotul mut/ și-i candela stînsă în zori,/ de-și caută sfinții nimbul căzut.../ mi-e teamă de abisul din noi.*

*Cînd ziua de azi se căznește
să fugă mai iute ca ieri,
mă tem că secunda greșește
cadența dictată de cer.*

Dar poezia *Catedrala* restabilește în sacră elevație echilibrul, aducînd un imn de mare frumusețe metaforică pădurii, la altarul căreia poeta îngenunche pentru a se înălța mereu și mereu, ascultînd Crezul șoptit „în Dumnezeu” de marii arbori – o contopire metafizică între poetă, codru și divinitate: *Pădurea astăzi m-a primit/ În catedrala-i vastă,/ din arbori mari gînd a suit/ spre cer ofranda-i castă.// Sub ale trunchiurilor bolșii/ îmbătrînite gotic/ sunt verzi și ascuțite porți/ deschise-apoteotic.// La bradu-nalt și răstignit/ pios se-nchină cerbiul și rugăciuni la nesfîrșit/ îngîna firul ierbii.*

*Pe-altarul viu îngenunchez
și mă înalț mereu.
Pădurea toată e un Crez
șoptit în Dumnezeu.*

Elegii safice – o carte în ale cărei cînturi sîngele se îmbină cu eterul, revolta cu rugăciunea, îngenuncherea cu apoteoza. Totul trăit cu vibrantă intensitate, vindicînd tristețea metafizică etern umană cu zborul astral al cugetului.